

Sytuacja na rynku kredytowym
wyniki ankiety do przewodniczących
komitetów kredytowych

III kwartał 2010

Podsumowanie wyników ankiety

W trzecim kolejnym kwartale stopniowemu łagodzeniu niektórych elementów polityki kredytowej w segmencie kredytów dla przedsiębiorstw i kredytów mieszkaniowych towarzyszy zaostrzenie kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych.

W II kwartale 2010 r. banki obniżyły marże dla kredytów dla przedsiębiorstw i kredytów mieszkaniowych dokonując niewielkich zmian w kryteriach przyznawania kredytu. Zaostrzenie polityki kredytowej dla kredytów konsumpcyjnych dotyczy natomiast konsekwentnie kryteriów przyznawania kredytów, przy relatywnie stabilnych warunkach ich przyznawania.

Banki łagodzące politykę kredytową uzasadniają to głównie oceną ryzyka związanego z sytuacją gospodarczą i, w przypadku kredytów mieszkaniowych, sytuacją na rynku mieszkaniowym. Główną przyczyną zaostrzenia polityki kredytowej pozostaje pogorszenie jakości portfeli kredytowych banków.

Kredyty dla przedsiębiorstw

- Polityka kredytowa: większość banków nie zmieniła kryteriów przyznawania kredytów, obniżając przy tym pobierane marże.
- Popyt na kredyt: wzrósł popyt na kredyt za wyjątkiem kredytów długoterminowych dla dużych przedsiębiorstw.
- Oczekiwania na III kwartał 2010 r.: banki zapowiadają nieznaczne złagodzenie polityki kredytowej względem dużych, i zaostrzenie względem małych i średnich przedsiębiorstw. Banki spodziewają się wzrostu popytu na kredyt, szczególnie w segmencie kredytów krótkoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Kredyty mieszkaniowe

- Polityka kredytowa: w ujęciu netto banki nieznacznie złagodziły kryteria przyznawania kredytów, większość banków obniżyła przy tym pobierane marże.
- Popyt na kredyt: banki odczuły wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe.
- Oczekiwania na III kwartał 2010 r.: banki zamierzają zaostrzyć politykę kredytową, nie spodziewając się przy tym wyraźnych zmian popytu.

Kredyty konsumpcyjne

- Polityka kredytowa: banki zaostrzyły kryteria udzielania kredytów. Warunki udzielania kredytów nie uległy zmianie.
- Popyt na kredyt: w opinii banków nastąpił wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne, ale odpowiedzi były bardzo zróżnicowane.
- Oczekiwania na III kwartał 2010 r.: banki przewidują dalsze zaostrzenie polityki kredytowej oraz wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne.

Syntetyczne wyniki ankiety

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na przełomie czerwca i lipca 2010 r. **wśród 29 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi 82%.**

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między strukturami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką, słowa określające ilość (większość, połowa, znaczący, istotny, odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywami większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście ilości banków raportujących daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt oznaczają procent netto banków.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w II kwartale 2010 r., jak również przewidywania banków na III kwartał 2010 r.

Kredyty dla przedsiębiorstw

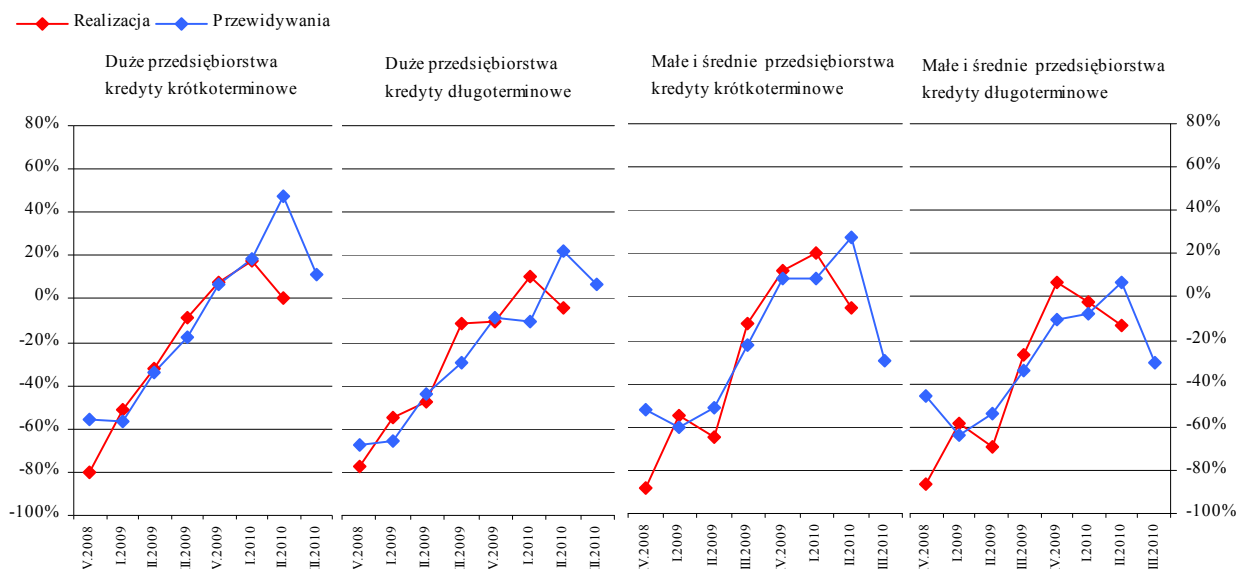
W II kwartale 2010 r. większość ankietowanych banków pozostawiła kryteria przyznawania kredytów dla przedsiębiorstw na niezmiennym poziomie (zob. wykres 1). W ujęciu netto nastąpiło natomiast niewielkie zaostrzenie polityki kredytowej z wyjątkiem kredytów krótkoterminowych dla dużych przedsiębiorstw. Relatywnie najsilniejsze zaostrzenie miało miejsce w przypadku kredytów długoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw (procent netto wyniósł -13%), jednak żaden bank nie określił, że było ono znaczne¹.

Zmiany w polityce kredytowej w II kwartale 2010 r. nie były zgodne z przewidywaniami banków wyrażonymi na koniec I kwartału 2010 r., kiedy to banki zapowiadały złagodzenie kryteriów przyznawania kredytów. Większość banków, które zapowiadały złagodzenie, ostatecznie pozostawiły kryteria przyznawania kredytów dla przedsiębiorstw na niezmiennym poziomie. Różnica między przewidywaniami a faktycznymi zmianami w poli-

¹ Banki dysponują możliwością gradacji zmian kryteriów (warunków) udzielania kredytów. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: kryteria (warunki) zostały znacznie zaostrzone, kryteria (warunki) zostały nieznacznie zaostrzone, kryteria (warunki) nie zostały zmienione, kryteria (warunki) zostały nieznacznie złagodzone, kryteria (warunki) zostały znacznie złagodzone.

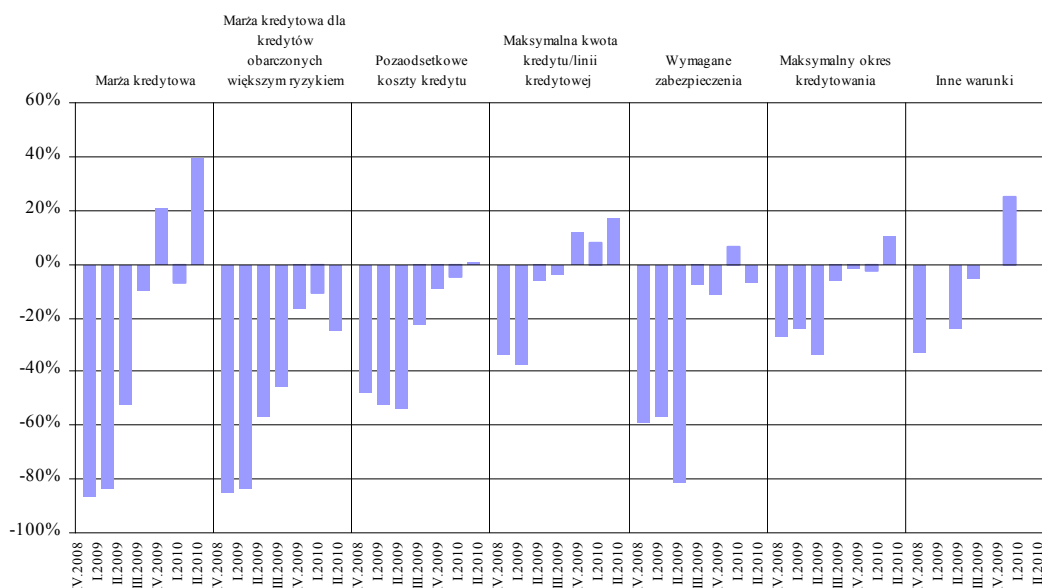
tyce kredytowej była największa w przypadku kredytów krótkoterminowych, dla których prognozowane było najsilniejsze złagodzenie (zob. wykres 1).

Wykres 1
Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Uwaga: wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają procent netto. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostrenie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

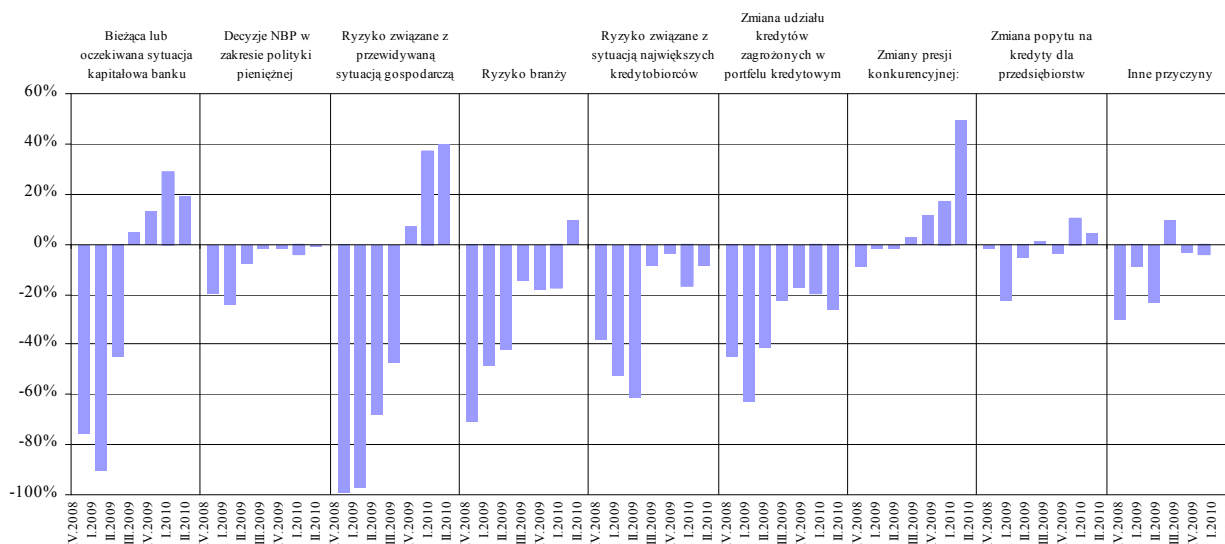
Wykres 2
Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Okolo 40% banków obniżyło marże pobierane na kredytach udzielanych przedsiębiorstw. Obniżka nie dotyczyła kredytów obarczonych wyższym ryzykiem, w przypadku których jedna czwarta banków zwiększyła wysokość marż (zob. wykres 2). Banki złagodzyły również warunki w zakresie maksymalnej kwoty kredytu/linii kredytowej oraz wydłużyły maksymalny okres kredytowania (procent netto odpowiednio 17% i 10%).

W ujęciu netto banki dokonały niewielkiego zaostrzenia warunków udzielania kredytów w zakresie wymaganych zabezpieczeń. Odpowiedzi banków w tym zakresie były jednak zróżnicowane – część banków zdecydowała się na złagodzenie tego warunku.

Wykres 3
Przyczyny zmian polityki kredytowej

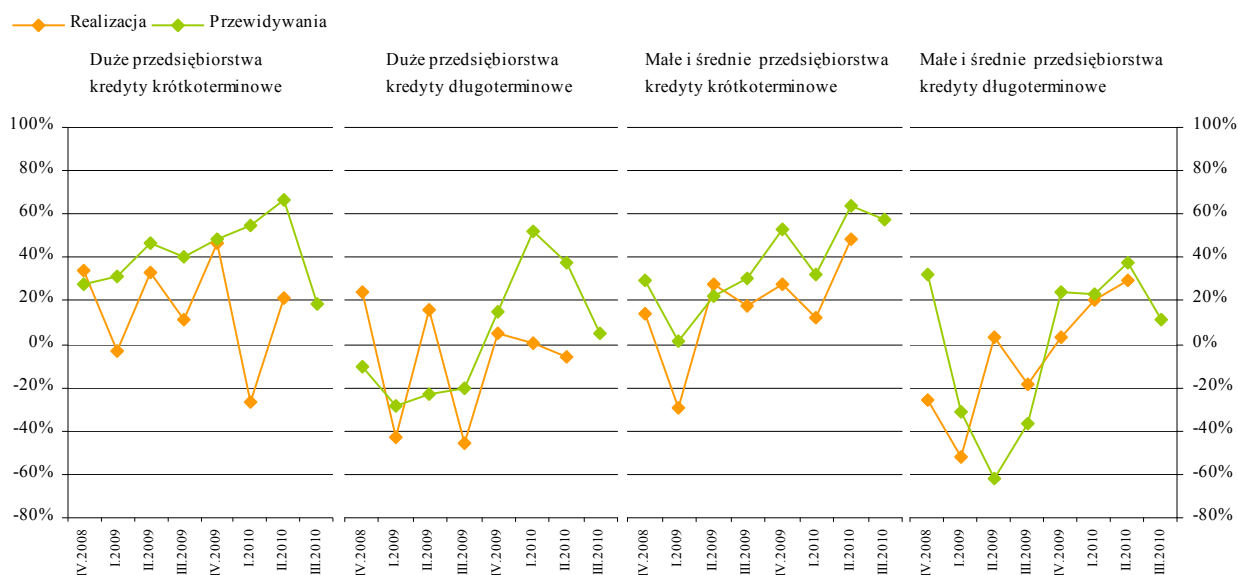

Głównym czynnikiem wpływającym, w opinii banków, na łagodzenie polityki kredytowej jest rosnąca presja konkurencyjna na rynku. Czynnikiem ten wskazała około połowa banków, przy czym w ich ocenie konkurencja nasila się głównie ze strony innych banków, a w mniejszym stopniu ze strony nie-bankowych instytucji finansowych oraz rynkowych źródeł finansowania jak emisja akcji czy długu. Może to wskazywać, że w warunkach podwyższonej konkurencji, banki łagodzą politykę kredytową w obawie przed utratą udziałów w rynku kredytów dla przedsiębiorstw.

Ponownie jak w poprzednim kwartale, **blisko 40% banków wskazało, że ryzyko związane z przewidywaną sytuacją gospodarczą uzasadnia łagodzenie polityki kredytowej** (zob. wykres 3). Warto również zauważyć, że ujęciu netto po raz pierwszy od III kwartału 2007 r., ryzyko związane z sytuacją ekonomiczną konkretnych branż nie skłoniło banki do zaostrzenia polityki kredytowej. Pojedyncze banki wskazały natomiast sektor motoryzacyjny jako branżę, z której kredytowaniem wiąże się obecnie znaczne ryzyko.

Banki, które zaostrzyły politykę kredytową uzasadniały to głównie zmianą udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym (procent netto wyniósł około -27%). Jedna czwarta banków, które wskazały na ten czynnik, określiła, że miał on znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej². Były to głównie banki, które w ostatnim okresie odnotowały relatywnie wysoki przyrost wartości kredytów zagrożonych w stosunku do średniej w całym sektorze bankowym.

Wykres 4
Popyt na kredyt dla przedsiębiorstw

W II kwartale 2010 r. wzrósł popyt na kredyty ze strony małych i średnich przedsiębiorstw (zob. wykres 4). Wzrost ten dotyczył w większym stopniu kredytów krótkoterminowych, w przypadku których odczuła go około połowa ankietowanych banków. Jednocześnie większość z nich określiła wzrost popytu jako nieznaczny³. Wzrost popytu na kredyty długoterminowe zanotowało natomiast około 30% banków. Podobnie jak w przypadku kredytów krótkoterminowych, wzrost ten nie został określony jako znaczny. Na koniec I kwartału 2010 r. banki spodziewały się wzrostu popytu na kredyty dla małych i średnich przedsiębiorstw, jednak w nieznacznie większej skali.

W przypadku kredytów dla dużych przedsiębiorstw banki odczuły wzrost popytu na kredyty krótkoterminowe (zob. wykres 4). Wzrost popytu zanotowało blisko 20% banków, podczas gdy na koniec I kwartału 2010 r. spodziewało się go ponad 65% banków. **Popyt na kredyt długoterminowy dla dużych przedsiębiorstw nieznacznie się obniżył w ujęciu netto.** Większość banków nie odczuła jednak żadnych zmian w popycie na ten rodzaj kredytu. Oczekiwania silnego wzrostu popytu wyrażone przez banki w poprzednim kwartale nie sprawdziły się.

² Banki dysponują możliwością gradacji siły wpływu poszczególnych czynników na zmiany polityki kredytowej. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej, nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej, brak wpływu na zmiany polityki kredytowej, nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej, znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej.

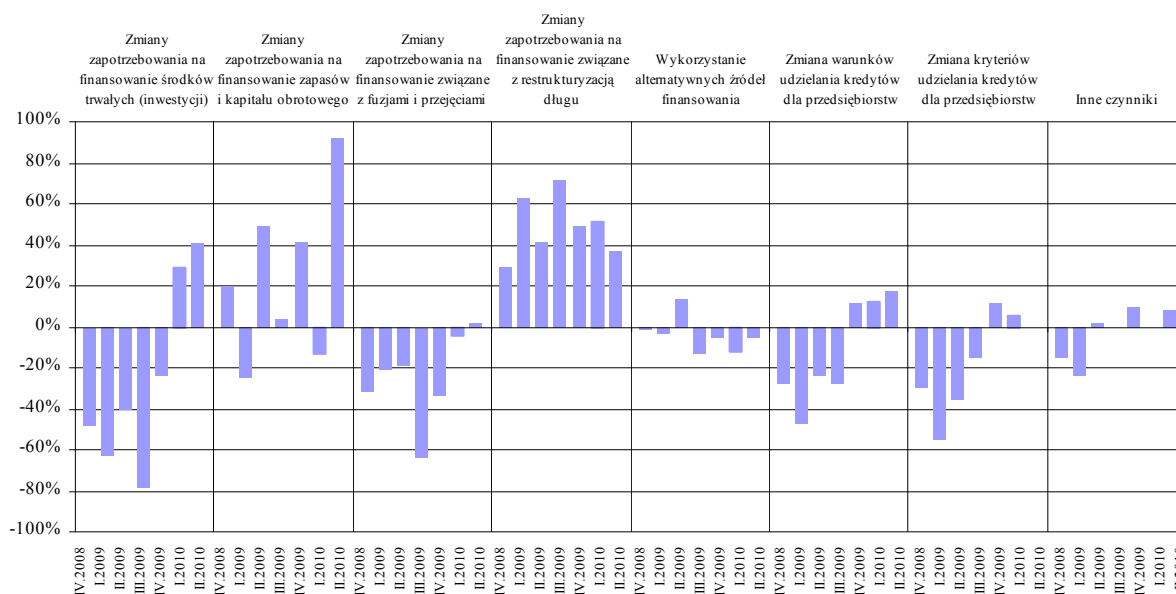
³ Banki dysponują możliwością gradacji siły zmian popytu na kredyt. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: znaczny wzrost popytu, nieznaczny wzrost popytu, brak zmian popytu, nieznaczny spadek popytu, znaczny spadek popytu.

Głównym czynnikiem wpływającym na wzrost popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw w II kwartale 2010 r. był wzrost zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego. Czynnikiem ten wskazało ponad 90% banków, a większość z nich oceniła, że miał nieznaczny wpływ na wzrost popytu⁴. Warto zauważyć, że w poprzednim kwartale zmiany zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego miały negatywny wpływ na zmiany popytu na kredyt.

W drugim kolejnym kwartale, **rosnące zapotrzebowanie na finansowanie inwestycji miało wpływ na wzrost popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw** (zob. wykres 5). Czynnikiem ten został wymieniony przez około 40% banków, które odczuły wzrost popytu. **Po raz kolejny wpływ na wzrost popytu miało też zapotrzebowanie na finansowanie związane z restrukturyzacją zadłużenia**, jednak jego znaczenie dla kształtowania się popytu na kredyt spadło w porównaniu z poprzednimi kwartałami. Banki, które złagodziły politykę kredytową oceniły, że to również mogło mieć wpływ na wzrost popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw.

Banki, które odczuły spadek popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw nie wskazały czynnika, który miałby ich zdaniem istotny wpływ na zmniejszenie popytu.

Wykres 5
Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

W III kwartale 2010 r. banki zamierzają nieznacznie złagodzić politykę kredytową dla dużych przedsiębiorstw (zob. wykres 1). Złagodzenie ma być silniejsze w przypadku kredytów krótko-, niż długoterminowych (procent netto odpowiednio 12% i 7%). Większość banków nie zamierza jednak zmieniać swojej polityki kredytowej.

⁴ Banki dysponują możliwością gradacji siły wpływu poszczególnych czynników na zmiany popytu na kredyt. W ankiecie banki wybierają spośród opcji: znaczny wpływ na wzrost popytu, nieznaczny wpływ na wzrost popytu, brak wpływu na zmianę popytu, nieznaczny wpływ na spadek popytu, znaczny wpływ na spadek popytu.

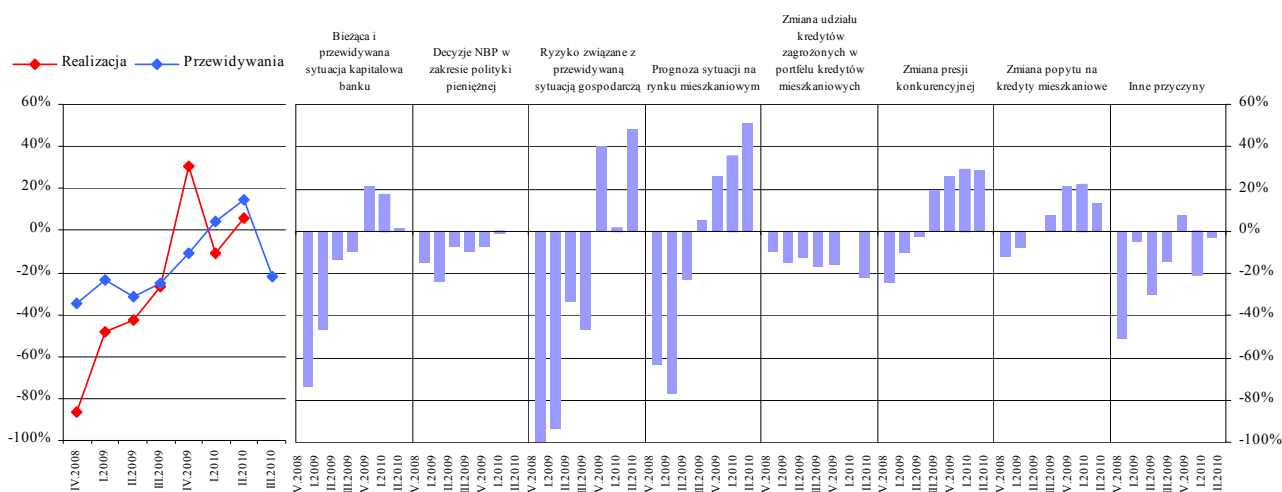
W przypadku kredytów dla małych i średnich przedsiębiorstw, banki zapowiadają zaostrzenie polityki kredytowej w III kwartale 2010 r. Zaostrzenie ma dotyczyć w zbliżonym stopniu kredytów krótko-, i długoterminowych (procent netto po około -30%).

W III kwartale 2010 r. banki oczekują wzrostu popytu na kredyty ze strony przedsiębiorstw (zob. wykres 4). Wzrost ten ma dotyczyć przede wszystkim kredytów krótkoterminowych dla małych i średnich przedsiębiorstw (procent netto 58%). Wzrostu popytu na kredyty krótkoterminowe ze strony dużych przedsiębiorstw spodziewa się natomiast 18% banków. Mniej banków spodziewa się wzrostu popytu na kredyty długoterminowe (procent netto 12% i 5% odpowiednio dla kredytów dla małych i średnich oraz dużych przedsiębiorstw).

Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych

W II kwartale 2010 r. większość banków nie zmieniła kryteriów przyznawania kredytów mieszkaniowych dla gospodarstw domowych (zob. wykres 6). Odpowiedzi pozostałych banków, które zmieniły kryteria były zróżnicowane, a w ujęciu netto nastąpiło niewielkie złagodzenie polityki kredytowej. Zmiany kryteriów przyznawania kredytów mieszkaniowych w II kwartale 2010 r. były zbliżone do przewidywań banków wyrażonych na koniec I kwartału 2010 r., choć kilka banków, które zapowiadały złagodzenie polityki kredytowej ostatecznie nie uczyniły tego.

Wykres 6
Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty mieszkaniowe

Blisko 70% banków zdecydowało się na obniżenie marż kredytowych. Większość z nich określiła to złagodzenie jako nieznaczne. Marże dla kredytów obarczonych większym ryzykiem pozostały natomiast na niezmiennym poziomie (zob. wykres 7). Około 14% banków zdecydowało się ponadto na podwyższenie maksymalnego wskaźnika Loan-to-Value przy udzielaniu kredytu. Odsetek banków zmniejszających wymagany wkład własny w finansowaniu zakupu mieszkania nie jest wysoki, jednak złagodzenie warunków udzielania kredytów w tym zakresie nastąpiło już w trzecim kolejnym kwartale.

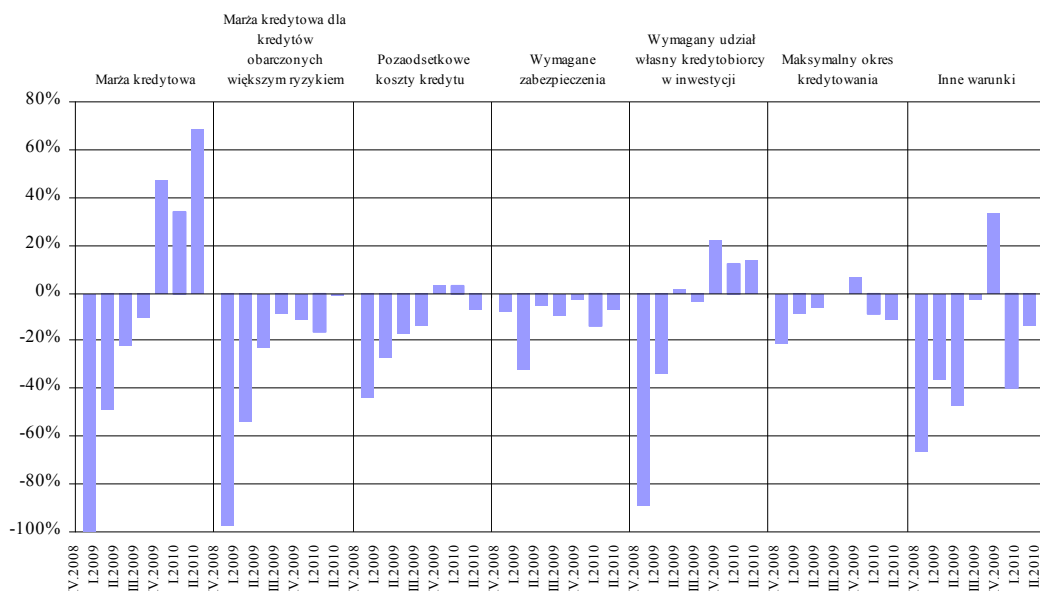
Pozostałe warunki udzielania kredytów mieszkaniowych zostały nieznacznie zaostrzone. Banki skróciły maksymalny okres kredytowania, podwyższyły pozaodsetkowe koszty kredytu i zwiększyły wymagania co do wymaganych zabezpieczeń (procent netto odpowiednio: -11%, -7% i -7%).

Nieuwzględnione w ankiecie warunki przyznawania kredytów mieszkaniowych zostały zaostrzone przez około 13% banków. Podobnie jak w poprzednich kwartałach, wskazania banków odnosiły się jednak w dużym stopniu do kryteriów przyznawania kredytów mieszkaniowych. Dotyczyły one zaostrzenia metod kalkulacji zdolności kredytowej oraz wzmożonej weryfikacji klientów w bazie Biura Informacji Kredytowej.

Główną przyczyną złagodzenia polityki kredytowej była poprawa percepcji ryzyka związanego z przyszłą sytuacją na rynku mieszkaniowym i ogólną sytuacją gospodarczą (zob. wykres 6). Istotnym czynnikiem wpływającym na złagodzenie polityki był również wzrost konkurencji na rynku kredytów mieszkaniowych. W opinii banków presja konkurencyjna miała istotny wpływ na liberalizację polityki kredytowej już w czwartym kolejnym kwartale.

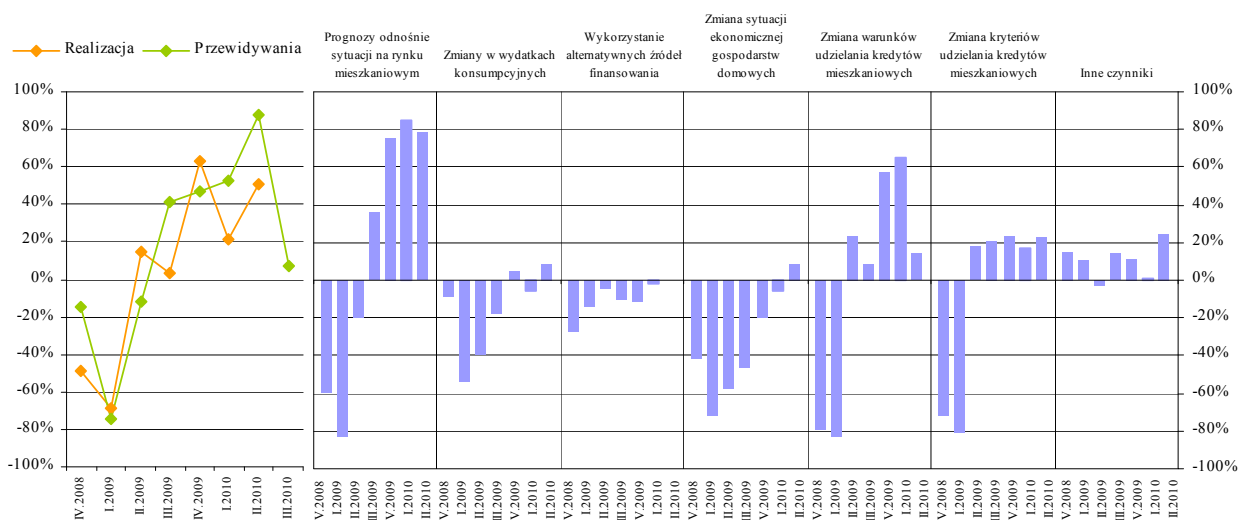
Banki, które zaostrzyły politykę kredytową, uzasadniały ten krok głównie wzrostem udziału kredytów zagrożonych w swoich portfelach kredytowych, a większość z nich określiła wpływ tego czynnika jako znaczny.

Wykres 7
Warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

Większość banków odczuła wzrost popytu na kredyty mieszkaniowe w II kwartale 2010 r. (zob. wykres 8), a jedna trzecia z nich określiła ten wzrost jako znaczny. Na koniec I kwartału 2010 r. banki spodziewały się wzrostu popytu jednak w większej skali niż miało to faktycznie miejsce.

Wykres 8
Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

Banki, które odnotowały wzrost popytu, tłumaczyły to przede wszystkim prognozami odnośnie sytuacji na rynku mieszkaniowym. Banki, które złagodziły warunki kredytu mieszkaniowego wskazały, że ten czynnik również mógł mieć wpływ na wzrost popytu na kredyt (zob. wykres 8).

Pozostałe wymienione w ankiecie czynniki miały niewielki wpływ na zmiany popytu na kredyty mieszkaniowe. Banki wskazywały natomiast, że istotny wpływ na popyt na kredyt mogły mieć wzmożone kampanie reklamowe, prowadzone zarówno przez własną instytucję, jak i konkurencyjne banki. Pojedyncze banki wskazywały także na czynniki sezonowe związane z rozpoczęciem sezonu budowlanego.

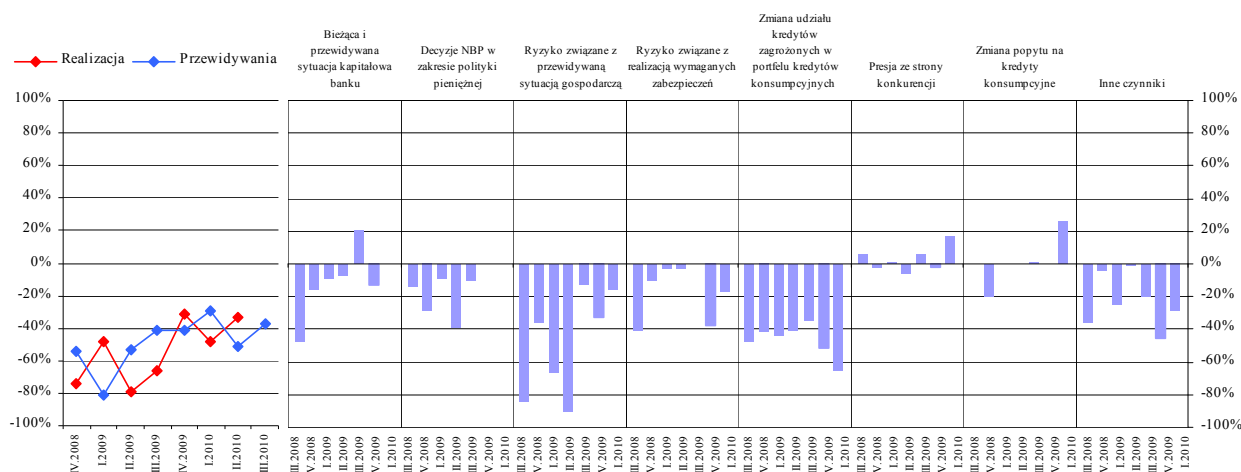
Zgodnie z zapowiedziami banków polityka kredytowa w segmencie kredytów mieszkaniowych zostanie zaostrzona w III kwartale 2010 r. (zob. wykres 6). Odpowiedzi banków nie były jednolite, część z nich planuje złagodzić kryteria i warunki przyznawania tych kredytów. **Większość banków nie spodziewa się zmian w popycie na kredyty mieszkaniowe w kolejnym kwartale** (zob. wykres 8).

Kredyty konsumpcyjne dla gospodarstw domowych

W II kwartale 2010 r. po raz kolejny doszło do zaostrzenia kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych. (zob. wykres 9). Kryteria zaostrzyła około jedna trzecia banków, a wszystkie określiły skalę zaostrzenia jako nieznaczną. Plany zaostrzenia polityki kredytowej w II kwartale 2010 r. były zapowiadane przez banki w poprzednim kwartale, jednak nie wszystkie banki, które zapowiadały zaostrzenie kryteriów, ostatecznie to uczyniły.

Wykres 9

Polityka kredytowa i przyczyny jej zmian – kredyty konsumpcyjne

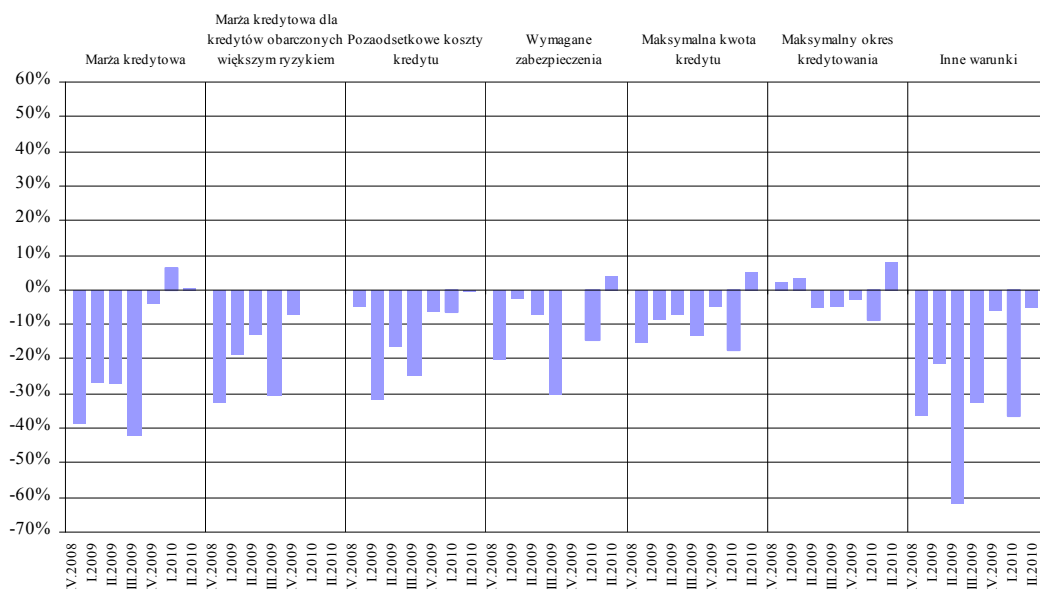

Wszystkie warunki przyznawania kredytów konsumpcyjnych pozostały niezmiennione przez większość banków (zob. wykres 10). Oznacza to, że już w trzecim kolejnym kwartale zaostrzanie polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych dotyczy przede wszystkim kryteriów, a nie warunków przyznawania kredytów.

W ujęciu netto doszło do niewielkiego złagodzenia warunków udzielania kredytów konsumpcyjnych w zakresie maksymalnego okresu kredytowania, maksymalnej kwoty kredytu i wymaganych zabezpieczeń (procent netto odpowiednio: 8%, 5% i 4%).

Część banków wskazała także na inne, nieuwzględnione w ankiecie warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych. Poza odpowiedziami dotyczącymi w większym stopniu kryteriów udzielania kredytów (ocena wiarygodności kredytowej, weryfikacja klientów), banki wskazały na złagodzenie warunków w zakresie pozaodsetkowych kosztów kredytu w okresie kampanii promocyjnej.

Wykres 10
Warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

W opinii banków, podstawową przyczyną zaostrzenia polityki kredytowej pozostaje materializacja ryzyka zakumulowanego w ich portfelach kredytowych. Na pogorszenie jakości portfela kredytów konsumpcyjnych jako powód zaostrzenia polityki kredytowej wskazało blisko dwie trzecie banków, które zmieniły politykę kredytową (zob. wykres 9).

Wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych ma również **mniej korzystna ocena banków odnośnie perspektyw sytuacji gospodarczej i możliwości realizacji wymaganych zabezpieczeń.** Te czynniki wymieniło jednak mniej banków niż w I kwartale 2010 r. (zob. wykres 9).

Wśród innych, niewymienionych w ankiecie przyczyn, banki które zaostrzyły politykę kredytową przypisały to przede wszystkim konieczności dostosowań polityki kredytowej do zapisów Rekomendacji T.

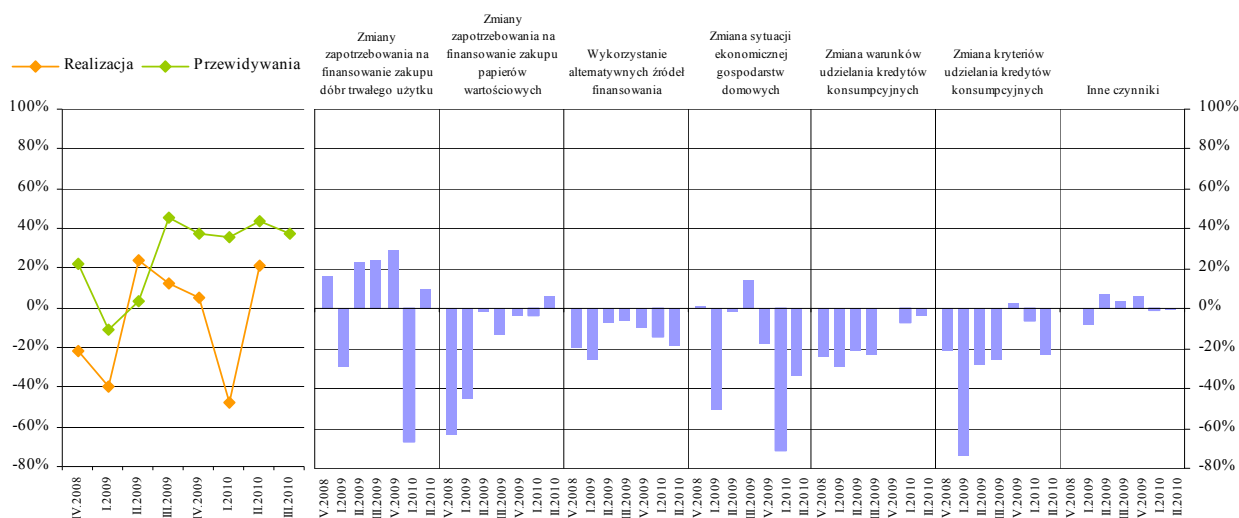
W II kwartale 2010 r. w ujęciu netto nastąpił wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne ze strony gospodarstw domowych (zob. wykres 11). Odpowiedzi banków były jednak bardzo zróżnicowane, a ponad 20% ogółu banków zanotowało spadek popytu na kredyt. Na koniec I kwartału 2010 r. banki spodziewały się większego wzrostu popytu.

Banki, które odnotowały wzrost popytu na kredyty konsumpcyjne, nie wymieniły czynnika, który miałby decydujący wpływ na wzrost popytu (zob. wykres 11). **Najwięcej banków wskazało na wzrost zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku,** jednak liczba tych banków nie była duża (procent netto około 10%), a odpowiedzi banków były zróżnicowane.

Banki, które odnotowały spadek popytu na kredyty konsumpcyjne przypisały to głównie zmianom sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych. Istotnymi czynnikami, które wpłynęły na spadek popytu, były również, w opinii banków, wykorzystanie alternatywnych źródeł finansowania i zaostrzenie polityki kredytowej przez banki.

Zgodnie z zapowiedziami banków, w III kwartale 2010 r. ma być kontynuowana polityka zaostrzania kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych (zob. wykres 9). Oczekiwania takie zadeklarowało blisko 40% banków. Równocześnie banki spodziewają się wzrostu popytu na kredyty konsumpcyjne (procent netto wyniósł 38%, zob. wykres 11).

Wykres 11
Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są wazone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie. Wazenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego¹.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 29 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1

**Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności
uwzględniona przy liczeniu wag**

Nr pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
	Kredyty długoterminowe dla przedsiębiorstw	Należności od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów. W przypadku przedsiębiorstw nie uwzględniono podziału na duże oraz małe i średnie przedsiębiorstwa, ze względu na brak odpowiednich danych w statystyce bankowej.

Źródło: NBP.

Poszczególnym odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankietę.² Jeżeli bank w którymś

¹ Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

² Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

z pytań wybrał opcję odpowiedzi „nie dotyczy”, przypisywano mu wagę 0. W ten sposób przy liczeniu struktur dla poszczególnych pytań uwzględniono jedynie te banki, które są aktywne w danym segmencie rynku.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkiem odpowiedzi pokazujących przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2

Sposób liczenia procentu netto

Nr pytań	Definicja procentu netto
1, 2, 8, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.